

Analytisk psykologi i dag

Under overskriften: ”Analytisk psykologi i dag” på hjemmesiden C.G. Jung i Danmark kan du læse en serie artikler på dansk om den analytiske psykologis grundbegreber i en nutidig fortolkning. Denne attende artikel i serien er skrevet af den amerikanske jungianske analytiker August J. Cwik og oversat til dansk af seniorkandidat ved C.G. Jung Institutet i København, cand.mag. og oversætter Margrethe Haraldsdatter.

Originalartiklerne ligger på IAAP's hjemmeside <https://iaap.org/> og er oversat med forfatternes tilladelse.

Ørnen lænket til tudsen, fra *Symbola Aureae Mensae Duodecim Nationum* (Symboler på de tolv nationers gyldne bord) af Michael Maier (1568-1622)¹

Alkymi

August J. Cwik

Alkymi

Det evige spørgsmål om Jungs fascination af alkymiens mystiske kunst har været og vil sandsynligvis altid være – hvorfor alkymi? Zabriskie (1995) anførte: ”Hvis den analytiske psykologi definitivt forlod psykoanalysen med Jungs påstande om det kollektive ubevidste, så mente psykoanalysen, at Jung forlod fornuftens verden, da han vendte sig mod alkymien som en ældre vej til det ubevidste” (s. 9). Da Jung blev presset til at sige noget om overføringens rolle og betydning, valgte han at uddybe det analytiske forholds forviklinger ved hjælp af en alkymistisk serie, *Rosarium Philosophorum*. Han sagde: ”... læseren vil ikke finde en redegørelse for de kliniske overføringsfænomener i denne bog ... det er kun muligt at nå frem til en rigtig forståelse og vurdering af et nutidigt psykologisk problem, når vi kan nå et punkt uden for vores egen tid, hvorfra vi kan observere det” (Jung, 1946, Forord). Endnu en gang blev denne kommentar opfattet som galskab, især fordi den ikke indeholdt noget klinisk materiale, men i alkymien så han noget større, en skabelon, til at forstå den samlede overføringssituations mål og med.

Jungs grundlæggende indsigt var, at alkymisterne projicerede ubevidste psykiske processer over på omdannelsen af stof i laboratoriet. I alkymien så han broen mellem analytisk psykologi og tidlige tankeformer som gnosticisme – som en måde at nå ”et punkt uden for vores egen tid” for at forstå, hvordan dybtgående forandring sker. Alkymi fungerede i al hemmelighed bag den kollektive bevidsthed i hundreder, hvis ikke tusinder af år, uden nogensinde at nå sit mål om at skabe guld af bly – dette faktum ligger til grund for dens stærke psykologiske tiltrækningskraft.

Jung (1946) sagde: ”Alkymi beskriver, ikke blot i generelle træk, men ofte i de mest forbløffende detaljer, den samme psykologiske fænomenologi, som kan iagttages i analysen af ubevidste processer” (§ 399). Edinger (1985) bemærkede, at alkymi frembød et ”skatkammer af analogier, der legemliggør eller personificerer den objektive psyke; analogi er en relationsproces, en måde at skabe forbindelser på ved hjælp af *som om*” (s. 100). Styrken i det billedsprog, der er afbildet på de alkymistiske plancher, kan ses af følgende: William Blake bemærkede, at alle ting, der virker på jorden, ses i dem; det er eksemplariske billeder, der styrer vores forståelse af verden; og Michael Maier, den berømte alkymist, beskrev dem som ”tankebilleder, der når intellektet via sanserne” (Roob, 1997, s. 8-12).

Hillman (2010) pointerede, at vigtigheden af at studere alkymi først og fremmest ligger i at forstå vores teori, for det andet at forstå vores patienter og for det tredje: ”Ud over den generelle teori om alkymistisk forvandling og ud over de særlige paralleller mellem alkymistisk billedsprog og individuationsprocessen er det alkymistiske sprog måske det mest dyrebare for jungiansk terapi.

Alkymistisk sprog er en form for terapi; det er terapeutisk” (s. 10, forf.s fremhævnings). Det er denne *sprogbrug*, der tillader en mytopoetisk forestilling om forvandlingsprocessen i stedet for udelukkende rationel tænkning i vores kliniske tilgang. Som sådan bør det bemærkes: ”Det ser ud til, at alkymisterne faktisk har til hensigt at underminere den logiske forståelse, som er egobevidsthedens kendetegn. Årsag og virkning, subjekt vs. objekt, induktivt ræsonnement: alt dette udfordres af den alkymistiske forståelse.” (Saban, webside). Det alkymistiske sprog giver adgang til indholdsanalyse, men også til procesanalyse.

Med hensyn til indholdsanalyse frembringer alkymi en billedrigdom og et sprog vedrørende en "elementær psykologi": ild (*calcinatio*), vand (*solutio*), jord (*coagulatio*), luft (*sublimatio*), adskillelse (*separatio*), forening eller kombination (*coniunctio*). Vi kan forestille os, at Selvet virker gennem disse principper på både en introverteret og en ekstraverteret måde. På en introverteret måde er det "Alkymistiske Selv" drømmeskaber – vi kan betragte drømme som retningsangivelser, der forsøger at bevæge individet frem mod individuation. På en ekstraverteret måde kan man forholde sig symbolsk til ydre begivenheder, hvilket fører til evnen til at leve et "symbolsk liv" (Jung, 1954). Vi kan bruge aktuelle begivenheder som coronavirus og social uro som et eksempel. Raceoptøjerers voldsomhed og vrede kan ses som en *calcinatio*-proces, der bogstaveligt talt brænder gamle strukturer ned for at skabe nye måder at være på. Virussen har i sig selv *solutio*-egenskaber, da den beskrives som en 'vask' gennem befolkningen, der opløser skjulte lagdelinger og uligheder, da de fattige og racegrupperne er ulige ramt. Social distancering har skabt en *separatio*, der muliggør en ny *sublimatio*, da patienterne er nødt til at finde nye værdier og spirituelle tilgange for at forstå denne ødelæggende oplevelse. Der opstår *coagulatio*, når der skabes nye love og regler, og når folk er nødt til at leve anderledes. Vi venter stadig på en *coniunctio*, da samfundet og verden er ved at blive omorganiseret.

I forbindelse med procesanalyse har det alkymistiske sprog vist sig at være særligt nyttigt til at beskrive den analytiske situation. Som Samuels (1979) bemærkede: "Tesen er, at alkymistisk billedsprog er meget velegnet til at indfange den næsten umulige essens af analyse eller enhver anden dyb, menneskelig forbindelse: spillet mellem interpersonel forbundethed på den ene side og imaginær, intrapsykisk aktivitet på den anden. Alkymistisk billedsprog gør det ikke kun muligt at forstå den paradoksale beskaffenhed af den interpersonelle/intrapsyriske vippe, men gør det på en måde, der anerkender samtidighed og fjerner den distraherende opdeling i under- og overbygning." *Quarternio*-diagrammet, som først blev introduceret i "The Psychology of the Transference" (Jung, 1946), og som påviser alle de mulige interaktioner mellem analytiker og patient og deres bevidste og ubevidste sind, har vist sig at være et af de mest brugbare symboler for klinisk arbejde. Det siger stadig klinikere noget i dag ved at åbne fantasien og tillade integration med de intersubjektive og relationelle skoler (Cwik, 2017; West, 2020). Vi kan endda forestille os, at alkymistiske billeder fungerede som Jungs modoverføringsinformation, når de dukkede op i ham under arbejdet med patienter, "alkymistiske dagdrømme", der gav materiale til indsigt, fortolkning og uddybning (Cwik, 2011).

Hvorom alting er, så er der absolut ingen tvivl om, at Jung (1977) havde den største beundring for, hvad studiet af alkymi gav: "*Opus magnum* [alkymiens store værk] havde to mål: at redde den menneskelige sjæl og verden" (s. 228). Det bliver ikke vigtigere end det.

Referencer

- Cwik, A. J. (2017) "What is a Jungian analyst dreaming when myth comes to mind? Thirdness as an aspect of the anima media natura" i *Journal of Analytical Psychology*, 62(1), pp. 107-129.
- Cwik, A.,J. (2011) "Associative dreaming: Reverie and active imagination" i *Journal of Analytical Psychology*, 156, pp. 14-36.
- Edinger, E. (1985) *Anatomy of the psyche: Alchemical symbolism in psychotherapy*. Chicago: Open Court.
- Hillman, J. (2010) *Alchemical Psychology*. New Orleans: Spring Publications.
- Jung, C. G. (1946) "The psychology of the transference" i *The Practice of Psychotherapy*, CW 16. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Jung, C. G. (1954) *The symbolic life*. CW 18. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Jung, C. G. (1977) *C. G. Jung speaking*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Roob, A. (1997) *The hermetic museum: Alchemy and mysticism*. Cologne: Taschen.
- Saban, M. Web Page: Alchemy. <http://www.marksaban.co.uk/index.php/alchemy>.
- Samuels, A. (1989) *The plural psyche*. London and New York.
- West, M. (2020) "Self, other and Individuation: Resolving Narcissism through the Lunar and Solar Paths of the Rosarium" i *Journal of Analytical Psychology*, 65(1), pp. 171-197.
- Zabriskie, B. (1995) "Exiles and orphans: Jung, Paracelsus, and the healing images of alchemy" i *Quadrant*, XXVI, pp. 9-32.

August J. Cwik, Psy.D. er en klinisk psykolog, hypnoterapeut og Jungiansk analytiker med privat praksis i Chicago-området. Han er medlem af Chicago Society of Jungian Analysts og Interregional Society of Jungian Analysts. Han er også medredaktør af *Journal of Analytical Psychology*. Han var delt uddannelsesdirektør for analytikeruddannelsen og meddirektør for det kliniske træningsprogram i analytisk psykoterapi ved C.G. Jung Instituttet i Chicago. Han har udgivet artikler om analysens struktur, alkymi, supervision, drømme, aktiv imagination og talrige anmeldelser. Han kan kontaktes på gusccwik@hotmail.com.

¹ Farveplanchen er venligst udlånt af Adam McLean, alchemywebsite.com. Den demonstrerer stenens fuldendelse gennem sammensmeltningen af modsætningerne – *spiritus* og *corpus*, ånd og krop, sind og stof.